

Otázky a úlohy

1. a) Jaké znáš jednotky pro hustotu látky?
b) Zapiš a vysvětli jaký mezi nimi platí vztah.
2. Pěnový polystyren má hustotu $0,03 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3}$. Jakou hmotnost má těleso z polystyrenu o objemu 1 m^3 ? Zdůvodni svou odpověď.
3. Jaká je hustota mosazi a dřeva (obr. 2.25) v jednotce $\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$?
4. Kde můžeš nalézt údaje o hustotě různých látek?
1. V tabulce CH1 najdeš, že hustota železa je $7\,870 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$. Vysvětli, co z tohoto údaje můžeš říci o hmotnosti tělesa ze železa o objemu 1 m^3 ?
2. V tabulce CH1 najdi hustoty niklu a cínu. Podle těchto údajů rozhodni, zda má těleso z cínu o objemu 1 m^3 větší hmotnost než těleso o stejném objemu z niklu.
3. Podle údajů v tabulce urči hustoty látek, z nichž jsou zhotovena uvedená tělesa:
Těleso	Hmotnost	Objem	Hustota látky
porcelánová mísa	1 200,0 g	500 cm ³	
olověný váleček	113,0 g	10 cm ³	
skleněná deska	4 320,0 g	1 200 cm ³	
korková zátka	1,5 g	6 cm ³	
4. Modeláři používají balzu, protože má ze všech známých dřev nejmenší hustotu. Deska z balzy o objemu 150 cm^3 má hmotnost pouze 18 g. Urči hustotu balzy.
5. Navrhni pokus, kterým určíš hustotu vody, kterou natočíš z kohoutku vodovodu. Údaj o hustotě vody budeš často potřebovat, dobře si ho zapamatuj jak v jednotkách $\frac{\text{g}}{\text{cm}^3}$, tak v jednotkách $\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$.
6. Prototyp kilogramu (obr. 2.17) je ze slitiny platiny a iridia. Hustota této slitiny je uvedena v Tabulkách (F10). Porovnej ji s hustotou platiny a s hustotou iridia v Tabulkách. Které látky je ve slitině více?
7. Dřevěný trám o rozměrech 3,0 m, 0,2 m a 0,1 m má hmotnost 39 kg. Urči hustotu dřeva v jednotkách $\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$. Výsledek porovnej s hodnotou uvedenou v Tabulkách.
8. Kilogramové závaží má objem 116 ml. Z které látky je asi vyrobeno?
9. a) Navrhni pokus, kterým bys zjistil, zda náramek je vyroben z ryzího zlata.
b) Přesným měřením bylo zjištěno, že řetízek má objem 2 cm^3 a hmotnost 35 g. Je vyroben z ryzího zlata? Pokud ne, zkus odhadnout pomocí Tabulek, jaký drahý kov je do něj přimíšen.

10. a) Navrhni pokus, kterým bys určil objem vzduchu v nafouknutém pouťovém balonku, když máš k dispozici jen odměrný válec s hrdlem užším, než je objem balonku. Zkus nejprve objem balonku odhadnout.
b) Jakou hustotu má vzduch v balonku o objemu 2 000 ml, když hmotnost nafouknutého balonku je 2,60 g. Porovnej tuto hodnotu s hodnotou v Tabulkách. Pokus se vysvětlit, čím může vzniknout při našem výpočtu odchylka od hodnoty hustoty vzduchu uvedené v Tabulkách.

2.11 Výpočet hmotnosti tělesa

- ? Můžeme určit, jakou hmotnost má těleso, aniž bychom ho vážili, když víme, z jaké je látky?

Je-li **těleso** celé z téže látky, nejsou v něm dutiny, je **stejnorodé**, pak můžeme jeho hmotnost určit také bez použití vah. Musíme znát jeho objem a hustotu látky, ze které je těleso. Postup si ukážeme na konkrétním příkladu.

Příklad

Betonový panel má objem $1,6 \text{ m}^3$. Jaká je hmotnost betonového panelu?

Řešení:

$$V = 1,6 \text{ m}^3$$

$$\rho = 2\,100 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \quad (\text{tabulka F10})$$

$$m = ? \text{ kg}$$

Je-li panel stejnorodý, bez dutin, pak z nalezené hodnoty hustoty vyplývá, že 1 m^3 betonu má hmotnost 2 100 kg. Panel o objemu $1,6 \text{ m}^3$ má hmotnost 1,6krát větší:
 $m = 2\,100 \cdot 1,6 \text{ kg} = 3\,360 \text{ kg}$
 $m \doteq 3\,400 \text{ kg} = 3,4 \text{ t}$

Betonový panel má hmotnost 3 400 kg neboli 3,4 t.

Stejně jako jsme určili hmotnost stejnorodého panelu, můžeme určovat hmotnost i jiných stejnorodých těles, když známe jejich objem a hustotu látky.

Hmotnost stejnorodého tělesa určíme, když násobíme hustotu látky, ze které je těleso, objemem tohoto tělesa:

$$\text{hmotnost tělesa} = \text{hustota} \cdot \text{objem tělesa}$$

neboli:

$$m = \rho \cdot V$$